

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 272/09-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť O. D., K., zastúpeného advokátkou JUDr. V. K., K., vo veci namietaného porušenia čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Obvodného oddelenia Policajného zboru Košice – Staré Mesto sp. zn. ČVS: ORP-30/SM-KE-2009 z 19. januára 2009, rozhodnutím Okresnej prokuratúry Košice II sp. zn. 1 Pn 778/08 a oznámeniami Krajskej prokuratúry v Košiciach sp. zn. 1 Kn 93/2009 z 5. mája 2009 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. IV/1 Gn 190/09 z 13. júla 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť O. D. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2009 doručená sťažnosť O. D. (ďalej len sťažovateľ), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len dohovor“) uznesením Obvodného oddelenia Policajného zboru Košice – Staré Mesto (ďalej len „obvodné oddelenie“) sp. zn. ČVS: ORP-30/SM-KE-2009 z 19. januára 2009, rozhodnutím Okresnej prokuratúry Košice II (ďalej len „okresná prokuratúra“) sp. zn. 1 Pn 778/08 a oznámeniami Krajskej prokuratúry v Košiciach (ďalej len „krajská prokuratúra“) sp. zn. 1 Kn 93/2009 z 5. mája 2009 a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) sp. zn. IV/1 Gn 190/09 z 13. júla 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal na obvodnom oddelení trestné oznámenie na začatie trestného stíhania vo veci spáchania trestných činov na súdnu znalkyňu, ktorá v inom súdnom konaní o úpravu styku sťažovateľa s maloletým dieťaťom nepravdivo opísala skutočnosti vo vypracovanom znaleckom posudku, v dôsledku čoho mu všeobecný súd zakázal styk s jeho dcérou.

Sťažovateľ tvrdí, že týmto nezákonným postupom mu bola spôsobená škoda veľkého rozsahu a odňatá možnosť konať pred súdom ako účastník konania [§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku] a opísaným konaním boli porušené jeho označené základné práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru.

Na základe týchto skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyhlásil tento nález:

„Navrhujem, aby Ústavný súd vydal Nález, ktorým rozhodne, že uznesenie vyšetrovateľa ČVS: ORP-30/SM-KE-2009, rozhodnutie Okresného prokurátora Košice 2 č. 1 Pn 778/08, stanovisko Krajskej prokuratúry Košice č. 1 Kn 93/09 zo dňa 05. 05. 2009 a stanovisko Generálnej prokuratúry č. IV/1 Gn 190/09 zo dňa 13. 07. 2009 sú v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a že týmito rozhodnutiami boli porušené moje základné práva – právo na spravodlivú súdnu, alebo inú ochranu, na zachovanie ľudskej dôstojnosti, právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života, porušený bol zákaz mučenia a nedbalo sa na podstatu a zmysel ochrany mojich základných práv a slobôd.

Navrhujem, aby Ústavný súd nariadil Okresnému oddeleniu PZ Košice Staré mesto, Okresnej prokuratúre Košice 2, Krajskej prokuratúre Košice, aby vo veci znova konali a znova rozhodli v zmysle nálezu Ústavného súdu SR.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnú neopodstatnenosť návrhu ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť

porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 124/03).

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojich označených základných práv podľa ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením obvodného oddelenia sp. zn. ČVS: ORP-30/SM-KE-2009 z 19. januára 2009, rozhodnutím okresnej prokuratúry sp. zn. 1 Pn 778/08 a oznámeniami krajskej prokuratúry sp. zn. 1 Kn 93/2009 z 5. mája 2009 a generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uzneseniami obvodného oddelenia, okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry, ktorými boli odložené podnety sťažovateľa na začatie trestného stíhania proti súdnej znalkyni vo veci spáchania trestných činov podľa platného Trestného zákona

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

V danom prípade bol sťažovateľ oprávnený požiadať o preskúmanie postupu a uznesenia obvodného oddelenia sp. zn. ČVS: ORP-30/SM-KE-2009 z 19. januára 2009, ktorým bolo odmietnuté jeho trestné oznámenie podnetom podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“), okresnú prokuratúru a následne i krajskú prokuratúru, čo aj využil. Z toho vyplýva, že sťažovateľ mal v týchto prípadoch k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojich základných práv, o ktorých boli oprávnené rozhodnúť orgány prokuratúry, čo v tomto prípade vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu konať o jeho námietkach.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základných práv postupom a uznesením obvodného oddelenia, okresnej prokuratúry a krajskej prokuratúry z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o prokuratúre podávateľ podnetu môže žiadať o preskúmanie zákonnosti vybavenia svojho podnetu opakovaným podnetom, ktorý vybaví nadriadený prokurátor (§ 54 ods. 2).

Podľa § 35 ods. 1 zákona o prokuratúre pri vybavovaní podnetu je prokurátor povinný prešetriť všetky okolnosti rozhodné na posúdenie, či došlo k porušeniu zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, či sú splnené podmienky na podanie návrhu na začatie konania pred súdom alebo na podanie opravného prostriedku, či môže vstúpiť do už začatého konania pred súdom alebo vykonať iné opatrenia, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku prokurátor zastaví trestné stíhanie, ak nie je tento skutok trestným činom a nie je dôvod na postúpenie veci.

Podľa § 215 ods. 4 Trestného poriadku zastaviť trestné stíhanie podľa odseku 1 je oprávnený aj policajt, ak nebolo vznesené obvinenie.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 190 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku ak lehota na podanie sťažnosti už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo podľa odseku 1, predloží vec na rozhodnutie policajta prokurátorovi, ktorý vykonáva nad prípravným konaním dozor, a ak ide o sťažnosť proti uzneseniu, ku ktorému dal tento prokurátor súhlas alebo pokyn, jeho prostredníctvom nadriadenému prokurátorovi.

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná.

2. K namietanému porušeniu čl. 13 ods. 4 ústavy a jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom generálnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. IV/1 Gn 190/09 z 13. júla 2009, ktorým zamietla podnet sťažovateľa proti oznámeniu krajskej prokuratúry

Zo sťažnosti a z predložených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa na generálnu prokuratúru obrátil opakovaným podnetom z 22. mája 2009 podľa § 34 a nasl. zákona o prokuratúre, ktorým sa domáhal preskúmania zákonnosti vybavenia jeho podnetu adresovaného krajskej prokuratúre, ktorým odložila podnet na preskúmanie zákonnosti označeného uznesenia okresnej prokuratúry, a postupu v konaní, ktoré napadnutému uzneseniu predchádzalo.

Na podnet sťažovateľa reagovala generálna prokuratúra oznámením z 13. júla 2009 sp. zn. IV/1 Gn 190/09, v ktorom konštatovala, že podnet nie je dôvodný, a preto ho odkladá.

V odpovedi na opakovaný podnet sťažovateľa generálna prokuratúra uviedla:

„Na základe Vášho opakovaného podnetu zo dňa 22. 5. 2009, ktorý bol Generálnej prokuratúre SR doručený dňa 25. 5. 2009, preskúmal som uznesenie policajta Obvodného

oddelenia PZ Košice Staré mesto ČVS: ORP-30/SM-KE-2009 zo dňa 19. 1. 2009, ktorým podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. por. odmietol vec podozrenia z prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. a naň nadväzujúce uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry Košice I sp. zn. 1 Pn 778/08 zo dňa 10. 2. 2009, ako aj konanie, ktoré týmto rozhodnutiam predchádzalo, ale nezistil som dôvod na zmenu stanoviska, ktoré Vám bolo oznámené listom prokurátora Krajskej prokuratúry Košice sp. zn. 1 Kn 93/09 zo dňa 5. 5. 2009.

V podaní v podstate vyjadrujete nespokojnosť s postupom policajta Obvodného oddelenia PZ Košice Staré mesto pri vybavovaní Vášho trestného oznámenia, ktorý vyústil do vydania uznesenia podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. por., ktorým odmietol vec podozrenia z prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. Taktiež vyjadrujete nespokojnosť s postupom a uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Košice I, ktorým zamietol Vašu sťažnosť podanú proti uzneseniu policajta, ako aj so stanoviskom prokurátora Krajskej prokuratúry Košice, ktoré zaujal k Vášmu podnetu z 23. 2. 2009 a ktoré Vám oznámil listom 1 Kn 93/09 zo dňa 5. 5. 2009. Z Vášho podania vyplýva, že i naďalej trváte na tom, že súdna znalkyňa svojim konaním – úmyselným vypracovaním nepravdivého znaleckého posudku, naplnila znaky skutkovej podstaty prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák. ako aj znaky skutkovej podstaty prečinu nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnickeho úkonu a prekladateľského úkonu podľa § 347ods. 1 Tr. zák.

Po preskúmaní spisového materiálu predloženého Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky som v predmetnom konaní nezistil porušenie zákona a stotožnil som sa s právnymi závermi prokurátora Krajskej prokuratúry Košice prezentovaným v liste sp. zn. 1 Kn 93/09 zo dňa 5. 5. 2009, na ktoré Vás zároveň odkazujem.

Z podkladov, ktoré mal policajt k dispozícii už v rámci predprípravného konania nevyplývalo, že by znalkyňa svojim konaním naplnila znaky skutkovej podstaty trestného činu. Rovnako nebol ani predpoklad, že by boli v prípade začatia trestného stíhania a vykonania skráteného vyšetrovania také dôkazy získané. Preto možno skonštatovať, že postup policajta, ktorého výsledkom bolo vydanie uznesenia podľa § 197 ods. 1 písm. d) Tr. por. o odmietnutí veci podozrenia z prečinu ohovárania podľa § 373 ods. 1, ods. 2 písm. a) Tr. zák., možno považovať za jediný možný a správny.

Týmto považujem Váš opakovaný podnet za vybavený a bez akýchkoľvek opatrení ho ako nedôvodný odkladám.

Pretože Generálnou prokuratúrou SR týmto boli vyčerpané všetky zákonné možnosti opätovného preskúmania Vašich podnetov v tejto veci, prosím, aby ste s porozumením vzali na vedomie, že Vaše prípadné ďalšie podnety v tejto veci budú vybavené iba vtedy, ak budú obsahovať nové skutočnosti (§ 34 ods. 2 zákona č. 153/01 Z. z. o prokuratúre v platnom znení).“

Ústavný súd konštatuje, že citované dôvody a závery orgánov prokuratúry nemožno považovať za nekonformné a neudržateľné, majúce za následok porušenie základných práv sťažovateľa podľa označených článkov ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd nezistil, že by sa generálna prokuratúra a jej podriadené prokuratúry dopustili obmedzenia niektorého z označených práv sťažovateľa (čl. 16 ods. 2 a čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy).

Ústavný súd považuje za potrebné upozorniť, že nie je súčasťou sústavy orgánov činných v trestnom konaní, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý okrem iného rozhoduje o sťažnostiach namietajúcich porušenie základných práv alebo slobôd fyzických osôb alebo právnických osôb, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Cieľom uplatňovania tejto právomoci ústavného súdu nie je primárne preskúmavanie a posudzovanie právnych názorov orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd (vrátane základných práv a slobôd) fyzických osôb a právnických osôb pri výklade a uplatňovaní zákonov v súvislosti s rozhodovaním vo veci samej ani preskúmavanie, či v konaní pred týmito orgánmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu tieto orgány vyvodili. Úloha ústavného súdu sa sústreďuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými

zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

Skutkové a právne závery orgánov verejnej moci rozhodujúcich o právnych prostriedkoch nápravy a ochrany práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody zaručeného v ústave alebo v medzinárodných zmluvách o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis napr. III. ÚS 38/05, III. ÚS 278/06).

V danom prípade je nesporné, že úlohou generálnej prokuratúry pri preskúmvaní uvedených podaní sťažovateľa bolo predovšetkým preskúmať, či postup a rozhodovanie podriadených prokuratúr a obvodného oddelenia (polície) boli správne a zákonné, čo sa aj stalo.

Ústavný súd považuje za potrebné k tomu uviesť, že nikto nemá právny nárok a ani ústavnoprávny nárok na to, aby jeho podaniu (v prípade sťažovateľa trestnému oznámeniu a následne sťažnosti adresovanej okresnej prokuratúre, podnetu adresovanému krajskej prokuratúre a podnetu a opakovanému podnetu adresovanému generálnej prokuratúre) bolo vyhovené. Sťažovateľ ako oznamovateľ trestného činu a v nadväznosti na to ako osoba, ktorá podala podnet a opakovaný podnet generálnej prokuratúre, má zákonné právo domáhať sa len toho, aby sa s jeho podaniami generálna prokuratúra riadne zaoberala. Nemá však nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal jeho predstave (mutatis mutandis II. ÚS 88/99).

Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej právo fyzickej osoby na začatie trestného konania proti označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd, príp. ľudských práv a základných slobôd podľa dohovoru (m. m. II. ÚS 42/00,

II. ÚS 28/06, III. ÚS 278/06). Preto postupom generálnej prokuratúry (ani jej podriadených orgánov) v zásade nemôže dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že v trestnom konaní nebolo vznesené obvinenie proti konkrétnej osobe a trestné stíhanie bolo zastavené, resp. odmietnuté. Sťažovateľovi zo základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva iba právo, aby sa orgány činné v trestnom konaní jeho oznámením o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že bol spáchaný trestný čin, zákonným spôsobom zaoberali (III. ÚS 261/05, II. ÚS 180/09), pričom v okolnostiach veci sťažovateľa možno vysloviť záver, že generálna prokuratúra sa jeho vecou zaoberala ústavne akceptovateľným spôsobom.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa rozhodol o jej odmietnutí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ostatnými návrhmi sťažovateľa (čl. 13 ods. 4 ústavy nie je základné právo sťažovateľa). V tomto smere sťažnosť neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, a preto nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Článok 13 ods. 4 ústavy kvalifikuje stabilizovaná judikatúra ústavného súdu ako všeobecné ustanovenie, ktoré treba vykladať a chápať ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov a ktoré nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach. Ich aplikácia nie je možná bez konkrétneho vyjadrenia dopadu diskriminujúceho postupu štátneho orgánu na základné právo alebo slobodu fyzickej alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 34/96, I. ÚS 58/97, I. ÚS 59/97, IV. ÚS 153/09).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. septembra 2009